

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Večja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istovrstne vposiane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravišтво je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat. za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: K položaju. — Štajersko: Zveza slov. trgov na Spodnještajerskem. Razno. — Kranjsko: Shod narodno-naprednih zaupnikov. Protestni ljudski shod v zadevi dež. blaznice. Razno.

K položaju.

V Ljubljanskem Zvonu l. 1882. je bil priobčen roman „Malo življenje“. Avtor z izbornim peresom pripoveduje o kmečkem fantu Štefanu, kako se je rad bahal s svojo močjo in kako je rad na korajžo klical. A vselej, kadar se je spopadel s fanti, je bil premagan; kajti bil je jetičen, njegovi nasprotniki so bili pa zdravega jedra. Nazadnje je pa potihoma umrl in skrivaj so ga pokopali.

Te zgodbe nas je spomnil zadnji shod zaupnikov liberalne stranke, ko je dr. Triller vpraševal z emfazo: „Kje pa so tista zdrava jabelka, o katerih „mladi“ vedno govorijo?“

Dr. Triller je klical na korajžo „mlade“. Klical jih je ondi, kjer je vedel, da jih ni; pa tudi če bi bili ondi, bi se mu ne bil nihče odzval, ker se z individijem, ki mu pojema življenje, ne kaže boriti.

Tudi ni vredno bilo, da bi se mladi hodili bojevati s starimi — na shod liberalnih zaupnikov! Jasna pamet govori tako. Na shodu, kjer je pretežna večina nepristopna za vsako drugo mnenje, ki se ne nahaja v Slov. Narodu; kjer se negira obstoj vsake druge politične ekzistence razven liberalne in klerikalne, ni prostora za politične boje. Iz takih zborovanj zajemajo klike svoje življenske snovi.

Pa tudi iz drugih razlogov so mladi storili prav in pametno, da se niso šli boriti z liberalnimi zaupniki za svoje nazore. Shod teh zaupnikov je bil in bo ostal popolnoma brez pomena. Na razvoj slovenskega političnega življenja ne bo prav nič vplival, ker ne more. Da, celo na lastne svoje stranke razvoj ne bo nič vplival. Ta shod ni mejnik v življenju liberalne stranke — niti v njenem napredku, ker ta ni več mogoč, niti v njenem propadanju, ker se to več odvrti ne da. Stvari stoje za liberalno stranko tako, da se bo ona samosebe ujedala toliko časa, da bo nekega lepega dne izginila s pozorišča.

Takega političnega pomena naj bi bil torej ta shod?! Zatorej je bilo najbolje, da se mladi za ta shod niso angažirali. Na potapljačo se ladjo se pameten človek ne vkreca!

„Mladi“ se ne vkreajo v liberalno barko, ker se jim hoče še mnogo življenja, predno jih bodo obšle želje po nirvani. O tem ni dvoma več, da se „mladi“ politično ne morejo več ubiti niti zamolčati. Iz enostavnega razloga, ker ekzistirajo!

Odvizno je torej od „mladih“, da se uveljavijo. A kako? Mnenja bodo tu različna. Nič ne škodi, pa debatirajmo!

Politično bi ne bilo, da bi se mladi sedaj formirali kot samostojna politična organizacija. Zdi se, da jih je še premalo in da niso dovolj ujedinjeni v svojih načelih. Pozitivno bi sedaj kot politična stranka težko uveljavljali svoja stremiljenja; kajti razmere niso ugodne.

Naj se nihče ne vara, da je morda situacija za mlade ugodnejša, ker slučajno propada liberalna stranka! Za negativno delo pa je itak v sedanjem položaju dovolj prilike. Mislim, da je negativno delo v danem momentu tudi velike važnosti. Tudi s tem se dosežajo znatni politični uspehi. Politične stranke pa zato še ni treba!

Za mlade je sedaj pozitivna politika možna predvsem ta, da poiščejo drug družega, da se konsolidirajo in koncentrirajo. Vnanje in notranje! Čas prihaja — mora jih najti pripravljene in oborožene. —

P. S. Posebej se protivim nazoru, da morajo „mladi“ ubijati liberalno stranko za vsako ceno in na vsak način. Ni vredno in ni treba! Treba ni, ker je ta stranka obsojena, da jo usmrte prihodnje državnozborske volitve in delovanje Slov. Naroda; torej je škoda moči, ki bi se potratile v ta namen. Pa tudi vredno ni, da bi se mladi preveč pečali s takim političnim nestvorom, kakor je liberalna stranka; boljše store, da tisti trud porabijo zase in se proglobijo in razbistrijo vsestranski.

A—a.

Štajersko.

Zveza slov. trgov na Spodnještajerskem.

V zadnjem času se je mnogo pisalo o županski zvezi kmečkih občin. Taka zveza je gotovo neobhodno potrebna v gospodarskem kakor tudi v narodnem oziru. Želeti je, le da se v kratkem združijo slovenski štajerski župani, da nastopijo skupno boj proti nemški birokraciji.

Toda nikdo ne bo zanikal, da ima tudi naše meščanstvo mnogo skupnih interesov. Na Južnoštajerskem imamo dokaj izključno slovenskih trgov brez vsake nemške manjšine kakor: Rajhenburg, Žalec, Št. Jurij, Središče itd. Vendar marsikateri teh narodnih trgov ni to, kar bi moral biti. Rešujejo se še zdaj nemški dopisi, ki jih pošiljajo našim trgov okrajna glavarstva, deželni uradi itd.; samoslovensko uradovanje še ni povsod vpeljano. Vendar bi morali biti ravno na tem polju slov. trgi pravi stebri Slovenstva na Južnoštajerskem. Nastopati bi morali ravno kar se tiče jezikovne ravnopravnosti brezobzirno in to tem bolj, ker se šopiri nemški sosed v nemških postojankah napram slov. manjšinam dan na dan ošabnejše. V spominu so nam: gonja proti slov. šolam, prepovedi slov. napisov v Mariboru in Celju. Tudi v tem oziru naj bi odgovorili slov. trgi.

Volilna reforma je prizadela štajerskim Slovincem občuten udarec. Trgi in mesta z nemško večino so združeni brez izjeme v mestni volilni okraj in ni upanja, da si ga v doglednem času pridobimo; slov. trgi pa so priklopljeni kmečkim občinam.

Nemške šole rastejo kakor gobe po dežju; kjer še takih šol ni, tam že čaka šulferajn na kako ugodno priliko, da se ustanovi. Prenapolnjene slov. šole, kakor tudi brezbriznost slov. tržanov in meščanov so vzrok ponemčevanju.

Na Južnoštajerskem še do danes ni niti jedne slov. meščanske šole, o obrtnih šolah niti

ne govorim. Ker zastran nemške večine v deželnem zboru ni upati, da v tem oziru sploh kaj dosežemo, moramo si pomagati sami. Vsak večji slov. trg na Štaj. naj si ustanovi sam meščansko šolo. Ker pa je dežela primorana ustanavljati take šole, bi se itak morale s časom podeželiti. Mesto Idrija na Kranjskem si je celo samo ustanovilo realko. Ali ne bi bilo to mogoče tudi v slovenskih Trbovljah z 12.000 prebivalci?

Pomislimo moramo torej, da se je nemštvo med nami utrdilo le s pomočjo šole. Ravno na tem polju moramo tudi koncentrovati vse moči proti tujcem, v to so poklicani v prvi vrsti naši slov. trgi. Da bi pa bil njih upor proti prodirajočemu nemštvu izdatnejši, morajo se združiti v močno skupino, ki naj bi stala vedno na braniku naših narodnih in gospodarskih pravic. Upamo, da ukrenejo v tem oziru potrebno merodajni in v to poklicani faktorji!

M.

Iz Mislinjske doline. Nedavno poslavljaj se je od tod davčni pristav g. Anton Kunej; višja oblast premestila ga je v Šmarje pri Jelšah. Bil je vesten uradnik, iskren rodoljub, vesel družabnik, z eno besedo značajan mož, zato ga bomo težko pogrešali. Njegovo koristno delovanje v naših društvih ostane nam vsem v trajnem spominu. Šmarječanom pa častitamo na tej pridobitvi. — V obče pa z našimi sedanjimi razmerami nikakor nismo zadovoljni. Naših merodajnih krogov polastila se je nekaka nalezljiva bolezen — brezbriznost. Posebno se tiče to vodstva kmetijske zadruge v Slovenjgradci, kjer vse spi spanje pravičnega in se vsa opraviča prepuste eni osebi, ktera pa se za vsako drugo stvar bolj briga, nego za izvršitev svojega poklica. Ni čuda torej, da ljudstvo začne zabavljati čez tako početje, izogibati se naših zbirališč in zahajati v gostilne in prodajalne naših političnih nasprotnikov, kjer se jim v zadovoljnost postreže. Vzdrinite se, preden ne bode prepozno, preden ne pride preobrat in —

Akad. tehn. društvo „Triglav“ si je izvolilo na drugem občnem zboru sledeči odbor: Predsednik: med. Vinko Tajnšek, podpredsednik: teh. Milan Kurent, tajnik: iur. Kašpar Lipovšek, blagajnik: iur. Konrad Šmid, knjižničar: iur. Milko Brezigar, gospodar: iur. Vojteh Hočevan, odb. namestnik: iur. Milko Hrašovec, preglednika: tehn. Viktor Plehan in phil. Mišic Fran.

Izjava. Pod naslovom Narodna zavednost smo priobčili v kratkem dve notici, tičeči se obč. odbora pri sv. Emi in rabe samonemškega pečata po nadučitelju na Ponikvi. V tej slednji po Slovincu posneti notici je stalo tudi povsem neumestno vprašanje z dobro premišljeno tendenco „je-li tudi ta nadučitelj član nove narodne stranke“. S tem je pač dosežen vrhunec osebnega boja v politiki, ki ga i mi sami najstrožje obsojamo. Zato obžalujemo, da se nam je vzlic vsej pazljivosti prigodil tak nesrečen slučaj. — Veseli nas, da moremo to nepriliko vsled opozoritve slavnega uredništva Narodnega Lista v Celju s tem popraviti.

Kranjsko.

Shod narodno-naprednih zaupnikov.

15. t. m. se je izvršil shod nar.-naprednih zaupnikov. Sicer ne z napovedanim sijajem, ampak prav ponižno in skromno. Politično je ta shod irrelevantno dejstvo, kakor da bi ga ne bilo. Naše sedanje krize ni potisnil v novo fazo, našega političnega življenja ni obogatil z nobenim novim momentom.

Često se čuje, da program označuje psihologijo posameznih strank. Morda je to nekdanje veljalo, pri naši liberalni stranki gotovo ne velja. — Danes, ko se dobi na vsakem voglu za majhen denar cel kup programskih formularjev — in temu bo pritrdil tudi odkritosrčni prijatelj političnih brošur, dr. Triller — danes je programska čistokrvnost skoro težka...

Če vzamemo programsko formulo, sprejeto od zaupnega shoda zgolj literarno, — in le poslovno stališče bo menda edino pravo — ji prisodimo povprečno povprečnost.

Politično pomenja ta program pravo velejiteto, onemoglo hotenje.

Strank ne smemo soditi po tem, kar same o sebi izpovedo, temveč po tem, kar so v resnici. No, in politična potenca narodno-napredne stranke je silno neznatna: na političnem termometru se nahaja v neki sumnjivi bližini z ničlo...

Namesto discipline t. j. zavednega in sistematičnega podrejevanja individualne volje pod socialno voljo so vpeljali slepo pokorščino; namesto energičnega dela so inavgurirali paradno frazo; namesto navdušenja so vzgojili apatijo, ki je hujši sovražnik napredka kot reakcija — tako vsaj pravi duševni fundator naših starih, T. Buckle. S svojim negospodarstvom so v teh socialnih plasteh, ki so se nanje opirali in ki po krivici nosijo ime meščanstva, ubili slednjo voljo po moči: Ničevol! S tem pa ni rečeno, da se ti sloji ne bodo politično prebudili in si priborili samostojno politično organizacijo.

Toda eno je gotovo — in v tem smo vsi edini: — 15. nov. 1906 je za prihajajočo napredno politično organizacijo brezpomemben datum.

Nekoč sem slišal dvomečega katoličana: Ali papež veruje?

Danes vprašujejo ljudje: Ali liberalci verujejo?

Liberalni papež ne veruje, in izgledalo je skrajno tragikomično, da je skoro istočasno na Dunaju voditelj oznanjal smrt, dočim je v Ljubljani shod proglašal življenje... In voditelj je odkritosrčen...

Liberalci ne verujejo, mi jim ne verujemo! Denar je šel, kredit je šel...

Protestni ljudski shod v zadevi deželne blaznice.

(Dalje.)

Očita se dr. Robida v dekretu tudi, da je opravljal svojo vizito navadno ob 11. namesto ob 9. uri. Temu nasproti je poudarjati, da dr. Robida nima predpisanih uradnih ur, da je čisto enako, ali se opravi vizito dopoldne ali predpoldne, samo da se jo opravi, ako pa je treba, je itak vedno pri rokah, saj stanuje v blaznici. To pa, da je vsa leta preživel po 6, 8 in 10 ur celo med bolniki dan na dan, ž njimi občeval, delal izlete, prirejal veselice, vodil petje in orkester — vse to po mojih mislih izgine ob zločinu, da ni pričeval vizite ob tako važni 9. uri. (Smeh!) In ta 9. ura naj bo razlog za odpust iz službe?

V podrobnosti dekreta se ne bom dalje spuščal, bilo bi preobširno in saj bi se mi sicer lahko očitalo, kar očitam jaz dekretu, da navaja nedokazane razloge in trditve.

Eno pa je še, kar me kot jurista bode v oči, da namreč kot razloge za odpust iz službe dekret navaja dejstva, ki ležijo v preteklosti, ki so se dogodila pred 4 ali 5 leti. Ni ga sodnika, ki bi potrdil nenadni odpust iz službe kakega posla zaradi dogodkov, ki so se vršili pred več leti. Za odpust mora biti kak pregrešek, ki ga je dotičnik učinil neposredno pred odpustom samim. Tu pa odpušča dež. odbor svojega zdravnika zaradi stvari, radi katerih je bil deželni

odbor že pred 5 leti informiran, glede katerih pa takrat ni imel povoda postopati n. pr. glede Yohimbina, glede zavijanja v rjuhe. Ali jih takrat ni imel za pregrešne, ali jih je izrečno odpustil — bodisi temu tako ali tako, danes pravno ni vtemeljeno, ako jih — posito da so resnični — vporablja kot razloge za odpust iz službe.

Zato pa z mirno vestjo trdim, da za tako kazni ni razlogov, vsaj pa ni zadostnih razlogov podanih s to razsodbo.

Res, da ima dr. Robida svoje napake — in kateri človek je brez njih. — Njegova napaka je pa, če smemo to napako šteti v krivdo, da je razburljive narave. In kdo bi končno ne postal razburjen v dež. službi. Prosim vas, obljubilo se mu je, da postane v enem letu definitiven. Za glavo se boste prijeli, ako vam povem, da dr. Robida tudi po 7 letih ni postal definitiven. (Začudenje.) Šest tozadevnih prošelj leži pri dež. odboru, vse so nerešene, še odgovora ni dobil nanje. Kdo ima tako ribjo kri, da bi ga kaj takega ne razburjalo. Mislim, da človek, ki 6 let prosi in prosi, sme končno tudi udariti ob mizo in povedati kake grobosti. Za to pa nosi krivdo oni, ki je grobost provociral.

In danes se dež. odbor celo sklicuje na to svoje junaštvo, da dr. Robida ni imenoval za definitivnega, češ en razlog več, da te smem takoj odpustiti.

Napaka je dr. Robidova, da je preodkritosrčen, da pove vsakomur v obraz, pa naj bo še tako bridko resnico. (Živio Robida!) Resnica pa ljudi najbolj boli. „Resnica oči kolje“. Napaka je končno, da ne zna kriviti hrbta in izzati pet. Ako bi umel to umetnost, ki si jo po mnenju sv. birokracije mora znati pridobiti vsaki uradnik, pa bi bil morda danes že ravnatelj blaznici. Ker pa ima v hrbtišču namesto mozga palico, ker nosi glavo po konci in ne kloni tilnika — leži na cesti.

Leži na cesti po milosti službene pragmatike iz l. 1867. Sicer je ta službena pragmatika toliko pravična, da določa, da je za take pregreške dati predvsem opomin, potem ukor, na to reducirati služb. prejemke, končno stoprav degradovati ali odpustiti iz službe. Dež. odbor je v svoji previdnosti zgrabil za najhujšo kazni sklicujoč se posebno na to, da je dr. Robida po milosti dež. odbora še danes provizoričen. Dež. odbor je to kazni tembolj mirno zamogel izreči, ker po ravno tej zaprašeni službeni pragmatiki zoper razsodbo ni nobenega priziva. Dež. odbor je torej obtožitelj, preiskovalni sodnik, drž. pravdnik, priča, dokaz, sodnik in izvršitelj kazni vse v eni osebi. Tako je sodila sv. inkvizicija, tako so sodile coprnice v srednjem veku, tako so morda sodili doži v Benetkah ali femska sodišča v sred. veku, tako je bilo morda še dobro l. 1867. — toda ko bi bil jaz dež. odbornik, jaz bi z ogorčenostjo zavračal misel, da naj sodim na podlagi takih zastarelih določb, ki nasprotujejo vsej prosvitljenosti, vsemu napredku, vsaki demokratični misli, brezobzirno zmagujoči v 20tem stoletju. (Tako je!)

Dr. Robida je torej podlegel — podlegel je sistemu. Moral je pasti, ker se je spuščal v neenako borbo z močnejšim. V taki borbi ne odločuje pravica, ne duh, ne argumenti, tu odločuje tudi še dandanes le — pest. Moral je pasti, ker je bilo tako že odločeno in treba je bilo najti le nekaj razlogov, da se utemelji to sodbo. Moral je pasti, ker bi sicer morali pasti oni, ki je proti njim dvigal upravičene svoje pritožbe.

Zgodovina in izkušnja nas učita, da je še vsaka revolucija zahtevala svojih žrtev. In brez revolucije se tudi pri naših deželnih takozv. dobrodelnih zavodih izboljšanje ne bo dalo doseči. Dr. Robida je padel kot „žrtev razmer“. Naj nosi v sebi zavest, da se je bojeval za dobro in pravično stvar. Hvaležni naj mu bodo oni, ki jim ta žrtva obeta prinesiti boljšo prihodnost. Hvaležno mu bo zlasti v dež. dobrodelnih zavodih bivajoče bedno človeštvo.

Kocka je torej za dr. Robido padla, premeniti se ne da ničesar več, vsaj od tega dež. odbora ni pričakovati, da bi popravil, kar je bil zagrešil. Zato še enkrat poudarjam, da se nam

ne gre za osebo. Danes stoji pred sodnim stolom javnosti ves sistem in ta sistem sem vam v slučaju dr. Robida naslikal v vernih barvah — in sedaj sodite! (Viharno odobravanje in ploskanje. Živio Robida! Slava mu!)

Po izvajanjih dr. Ravniharja pravi predsednik g. ces. svetnik Frank: Če je prisoten kateri vabljenih gospodov dež. odbornikov, ima sedaj besedo. (Veselost. Možje so nahodni!). Ker ne, podeljujem besedo drugemu referentu g. Gostinčarju.

Govor J. Gostinčarja.

Predgovornik vam je naslikal slučaj gospoda dr. Robida. Ako se tako postopa z akademsko izobraženim človekom, kako se šele godi priprostim uslužbencem. Deželni dobrodelni zavodi so na zunaj videti krasne naprave. V resnici pa je vse gnjilo. Ali takega zavoda, kot je prisilna delavnica, ne najdete z lepa; o tem zavodu hočem danes govoriti.

Delavni časi v prisilni delavnici trajajo 36, 48, 60 in 84 ur, časi celo 104 ure skupaj. (Začudenje in ogorčenje!) Ko sem jaz to zvedel, sem se zavzel, da je kaj takega danes sploh mogoče; to je nečloveško in zasluži najostrejšo obsodbo.

Paznik, ki ima družino odide z doma in ne ve kdaj se vrne. Ko pa pride čez tri, štiri dni domu, ga otroci debelo gledajo, češ, kdo je ta človek, saj ga komaj poznajo. In kakšno plačo pa dobe zato? Navadni pazniki, ki še niso nastavljeni, imajo 52 kron na mesec, za kar mora delati noč in dan. Po noči, ko gredo kaznjenci spat, morajo stražiti, in še celo vrata privatnih stanovanj, da kdo izmed prisiljencev ne uide. Kam, za božjo voljo pa naj danes zbeži: iz ječe v ječo, saj je ves svet en sam arest. (Veselost). Službenih navodil nimajo sploh nobenih! Definitivne paznike razvrščajo v 5 kategorij in dva razreda. Plače so od 72 K in 52 v. do 96 K in 50 v. v najvišji kategoriji. Vprašam vas: kako more tudi najbolje plačan paznik, ki dobi mesečnih 96 kron v sedanjih razmerah svojo plačo izhajati. Prej so imeli petletnice, sedaj so jim dali namesto njih draginske doklade, ki pa nikakor ne zadoščajo.

Ker nimajo nobene službene pragmatike, ne ve nihče, kdaj pride v penzijo in koliko dobi; in zato vidimo 65letne paznike še vedno opravljati to nevarno službo. Ko je nekoč neki kaznjenelec z nožem poškodoval paznika, da ni bil več za delo, so dali pazniku 36 kron pokojnine. Ali je to kaka penzija za človeka, ki je v službi zgubil delavno moč?

Prosim se ne upa nihče, ker bi bil takoj ob službo. Ko so nekoč prišle pritožbe paznikov v javnost, je vpeljal poročevalec dež. odbora grof Barbo preiskavo v prisilni delavnici. Toda kako se je vršila ta preiskava! Grof Barbo je zaslišaval paznike v pričo ravnatelja. In kdo se je upal kaj povedati, ko je vedel, da bo koj odpuščen? Naloga deželnega odbora bi bila, da zaslišuje vsakega posebej; tako bi prišle na dan stvari, da bi se gospodom v dež. odboru lasje ježili.

V dež. prisilni delavnici so kaznjenci pravzaprav pazniki, pazniki pa so pravi kaznjenci. Po leti, ko gredo nekateri pazniki s kaznjenci na delo na deželo, jih morajo oni, ki ostanejo doma, nadomestiti.

Svoj čas so imele pazniške rodbine brezplačno zdravnika in zdravila. Sedaj so jim snedli tudi to z izgovorom, da so zdravila draga. (Sramota!) In če bi imel dež. odbor voljo, da bi zadevo preiskal, bi izprevidel, da so bila zdravila res predraga. —

Na Dolenjskem imamo kmetijsko šolo na Grmu. Tamkaj ekzistira uslužbenec z mesečno plačo 33 kron in zato mora delati od 5. ure zjutraj do 10. ure zvečer. Nek uslužbenec je imel stanovanje z dvema sobama. Sedaj so mu odvzeli eno sobo, tako da prebiva sedaj v eni sobi, ki je en meter večja od kuhinje, 6 ljudij. Ko je prosil za večje stanovanje, so mu dejali, da se nima nikdar več pritoževati.

Sploh so deželni uslužbenci pravcati trpini. Te razmere kriče do neba, in naš boj ne velja le za posamezne osebe, temveč vsemu sistemu. V dež. odboru sedi mož, ki bi bil moral kot

jurist vse drugače postopati z dr. Robido. Če še paragrafov ne pozna, koliko manj pozna ljudsko voljo in kako naj na Dunaju zastopa ljudske zahteve.

Ta sistem bo padel še-le tedaj, ko se uveljavi splošna in enaka volilna pravica! (Živio! Živahno odobravanje.)

Predsednik prečita naslednjo brzojavko: B o v e c. Protestni shod, hotel „Union“: Simpatične pozdrave pošilja — dr. Kraigher.

Nato vpraša: Ali se zdaj oglasi kak gospod deželni odbornik k besedi? (Veselost). Besedo podeljujem tretjemu referentu g. E. Kristanu. (Konec prih.)

Slovenski Narod contra dr. Robida. Kloako vsega slovenskega javnega življenja neoporečno reprezentuje glasilo našega lumpenproletarijata v svili in fraku. Zato se tudi ne čudimo, če stoji danes „Slovenski Narod“ na strani najškandaloznejše korupcije najmanj zadnjega desetletja, slovenske Dreyfusafere. S perfidijo, ki bi se kvečjem meriti dala z nesramnostjo privilegirane prostitutke, drzne se ta list slovenski javnosti stopiti pred oči, in z najpodležimi lažmi blatiti dr. Robido. Ali je bil dr. Robida provizorno nastavljen ali ne, o tem bo še razpravljalo civilno sodišče. Ali trditev, da se „skuša osumničiti pravičnost in nepristanost deželnega odbora, in dr. Robido predstaviti kot nedolžno žrtev politične maščevalnosti“, je imela mogoče vrednost še pred kratkim. Danes pa deželnega odbora javnost sploh več ne sumniči, javnost ga je že obtožila in obsodila, tako kakor je to zaslužil. Na tem dejstvu ne spremeni čisto nič, če je par čudnih eksistenc po Ljubljani družega mnenja. Vsak kdor se je mogel ali hotel informirati, ne more imeti druge sodbe, kakor to, da se je storila dr. Robidi najhujša krivica. Isto to ve tudi „Slov. Narod“, in prav zaradi tega imenujemo to njegovo postopanje navadno, nizko lumparijo. — Ker smo mi pribočili dekret doslovno in mu tudi pridejali potrebni komentar, ne bomo danes ponovno odgovarjali na „Narodove“ laži. Kar nam preostane, je govoriti o onih novih zavijanjih in infamijah, s katerimi bega slovenska „preša“ omejeno krdelec svojih omejenih in zlobnih kreatur. — Kar se tiče izvrševanja privatne prakse, je vse to res, kar smo že zadnjič povedali. Glede „participiranja“ na privatni praksi stoji pa stvar tako, da se je svoj čas že skušalo s posredovanjem ravnatelja papirnic g. Resza pridobiti dr. Robido za to idejo, kar je pa ta odločno odklonil. Res je tudi, da je dal dr. Robida pred leti enkrat a ne dvakrat oklicati izvrševanje zdravniške prakse — iz uzrokov, ki nimajo z javnostjo ničesar opraviti; izvrševal je nikoli ni, kakor se o tem lahko prepriča vsak pri davkarji v Ljubljani. Glede vloge o participaciji na deželni odbor pa stoji stvar tako, da je ista vloga ravno po intenciji nekega deželnega odbornika došla na deželni odbor. Sicer pa vse te zamotane stvari ne povedo toliko, kakor dejstvo, da je dr. Robida ves svoj zdravniški instrumentarij že l. 1902. nekemu kolegu prodal, kar najbolj dokazuje, da na kako izvrševanje druge, nego specialistične in konzilijarne prakse sploh mislil ni. A ne glede na vse to, ima vsakdo, in torej tudi dr. Robida pravico, da se ravna z vsakim enako, in da se ne meri z dvojno mero. Ako so v statutih določbe, veljajo za enega, kakor za drugega, in dolžnost deželnega odbora je bilo gledati na to, da se instrukej v istini tudi vsakdo drži, pa naj se piše dr. Divjak ali dr. Robida. Tudi je imel dr. Robida gotovo pravico prositi v kompenzacijo privatne prakse za zvišanje borno slabe plače 1800 forintov, vzlasti ako se pomisli, da je vsled razmer moral pogosto opravljati službo za — druge. — Sl. Narod pač citira uzorno blaznico Mauer-Oehling, ali ednako deželnemu odboru, zavije stvar tako, kakor mu to ugaja. Citirana blaznica je namreč odgovorila, da se ondi bolniki zavijajo normalno po 4, a tudi po 6, 8 maximum 10 ur. Temu pristavlja v svojem poročilu, da je zavijanje „izvrstno pomirjevalno sredstvo.“ Odgovorila je torej blaznica ravno narobe, kakor je smisel dež. odborskega de-

kreta. Glede Yohimbina pa je izjavil isti zavod samo to, da glede tega zdravila ondi nimajo nobenih izkušenj! Sedaj sodi javnost o poštenosti in nepristranosti našega deželnega odbora! — Ker pa ni dr. Robida še dovolj ubit, ga hoče deželni odbor in „Slov. Narod“ ž njim po smrti še obesiti. Gotovo je to dokaz dobre vesti! „Sl. N.“ namreč čisto enostavno laže, da je neki bolnik v rjuhah umrl. To je seveda nizka, ostudna laž — a rečimo, da bi se to tudi bilo zgodilo — bi to ne bilo nobene obsodbe vredno. Zavijanje v rjube je terapijska metoda, ravno tako opravičena, kakor npr. narkoza. In prav dobro vemo, da umre vsled kloroforma na 4—5000 slučajev vedno po eden, a navzlic temu še kloroformiramo. Vemio tudi, da se zgode na železnica nesreče, a vozimo se vendarle! — Na otročarijo, da je dr. Robida očital dr. Divjaku živino-rejo in prodajanje mleka, se sploh ne spuščamo. Divjakova kravica je trpela za Robidove kokoši — kaj nevarnejšega ni bilo ne na eni ne na drugi strani. — „Slov. N.“ pa je dobil še nov slučaj, katerega rabi za svojo „öde Stimmungsmacherei“. Zavzemlje se namreč nakrat za dr. Divjaka — s človekoljubnega stališča. Kdo bi si mislil, da čutijo kanaliže tudi človeško! A če treba, markirajo pri Narodu tudi čute. Stvar stoji tako: Služba med dr. Robido in Divjakom menjavala oz. nastopala se je krog 8. ure zjutraj. Ob 6. uri zj. vzbudi dr. Robido neki kmet, pro-seč ga, naj gre ž njim ob 1 meter visokem snegu na Javor. Pot tja in nazaj trajala bi najmanj 6 ur. Dr. Robida je izjavil na to, da pred jutranjo vizito ne more iz zavoda, vzlasti ker se ne more dopoldne še vrniti nazaj; sicer pa, ako je poškodba trebušna, da bo itak treba bolnika prepeljati v bolnico. Dasi je kmet dr. Robidi obetal dobro plačo, je ta vstrajal na tem stališču. Mož pa se je pozneje premislil, in je vzklical dr. Divjaka. Divjak je vedel, da ima ob 8. uri nastopiti službo, on bi ravno tako lahko iz človekoljubnosti dosti korektnješe ravnal in poslal kmeta k dr. Robidi nazaj, ter rekel: če se gre res za izreden slučaj, pa opravim jaz, ki me itak zadene služba, dopoldansko vizito mesto dr. Robide, samo zato, da bo bolnik rešen. Vsaj obvestil bi ga bil lahko o tem. A dr. Divjaku se ni šlo za to — ampak šlo se mu je za svetle kronice. Motiv ni bila človekoljubnost, za udejestvenje iste bi se našla druga pot, ne pa puščati blaznico radi svojega zaslužka brez vizite in brez nadzorstva. To naj Narod drugim pripoveduje, a ne nam, ki poznamo razmere, osebe, a tudi „Sl. Narod“. Sicer so pa taki izgovorjalovi — s takim izgovarjanjem se namreč da utemeljevati vsako izvrševanje privatne prakse, pa naj jo dež. odbor 100krat prepove. Na ta način opravlja lahko tudi še danes in še sto let naprej dr. Divjak tovarniško prakso iz samega — človekoljubja. In vendar je tovarna v bližini, ne pa pol dneva proč od zavoda oddaljena. Pri celi stvari nas konečno veseli posebno to, da bo Slov. Narod vpeljal še novo preiskavo na prilog obsojenemu deželnemu odboru. Res, par nobile fratrum!

Strahopetnost je, zabavljati na shodu v krogu svojih ožjih privržencev čez onega, ki se ga ni pustilo na shod in ki ni bil vabljen, potem pa to zabavljanje izkoriščati kot velikansko zmago. Mi „mladi“ pozivljamo župana Hribarja in dr. Trillerja na javen ljudski shod na mejdan. Tam naj ponovita svoja zabavljanja, tam naj tudi pričakujeta primerne odgovore. Tam pa se tudi pokaže, kdo jim pritruje in koliko jih je.

Dr. Triller je z njemu lastnim globokim prepričanjem zaklical na shodu svojih zaupnikov, da mladi še ničesar storili niso. Ako bi ne bili ničesar družega storili kakor da smo s svojo ostro in brezobzirno kritiko vzbudili narodno-napredno stranko iz od dr. Trillerja priznane letargije, pa bi nam moral biti hvaležna pravizsrea. In dr. Tavčar bi nam moral biti hvaležen, da je zopet našel svojega prijatelja Ivana Hribarja. Kar pa se dela tiče, nam je znano, da je dr. Triller predsednik

nekemu slov. političnemu društvu v Ljubljani in če se ne motimo tudi predsednik društvu slov. odvetnikov. Odkar pa predseduje ta mož z zavihanimi rokavi imenovanima društvoma, še nismo čuli kakega glasu na zunaj iz teh društev. Ni nam znano, da bi dr. Triller bil aktivno delujoč v kakem drugem narodnem društvu. Obč. svet ljubljanski pa ga ima za svojega paradnega govornika Bog živi tako narodno delo!

Slov. Narod — obsojen. Shod zaupnikov je obsodil, prav kruto obsodil pisavo Slov. Naroda ter vse, kar se zbira krog njega. Obsodil ga je s prav odločnimi besedami zastopnik učiteljstva in nihče ni znal odgovora na to obtožbo. Na predlog prav istega zastopnika slov. učiteljstva je na to shod z veliko večino sklenil, naj se narodno-napredna stranka loči od Slov. Naroda ter si omisli svoje glasilo. Čestitamo!

Župan Hribar je na shodu zaupnikov zapustil svojega prijatelja dr. Tavčarja prav v načelnem vprašanju glede volilne preosnove in glede splošne in enake volilne pravice. To slednjo sicer dr. Tavčar prisiljen in contre coeur danes priznava, skuša pa jo odriniti na ta način, da pravi, da je odločen nasprotnik od vlade predloženi volilni preosnovi. Tiči v tem nekaj diplomacije, a obrača jo tako diletantski, da je vsakomur prozorna in naš diplomat je ob efekt.

Dr. Triller je s svojim zabavljanjem čez mlade zadel tudi svojega kompanjona dr. Novaka. Radovedni smo, kako bo dr. Novak kvitiral to ljubeznjivost svojega tovariša.

Za izpraznjeno mesto vodje na blaznici je vložil na mnogostransko prigovarjanje odslovljeni bivši ordinarij dr. Robida prošnjo. Kot edini kompetent, ki pride v poštev, se imenuje dr. Goestl, katerega poznamo in čislamo kot poštenjaka, in od katerega tudi pričakujemo dovolj stanovske zavesti, da desavuiru postopanje deželnega odbora. Ker se bo zadeva itak tudi razpravljala v zdravniškem društvu, ne dvomimo, da bo dr. Goestl svoječasno lahko do vseh informacij dospel, in da bo iz njih svoje konsekvence izvajal. Pod vtiskom sijajno vspelega ljudskega shoda bi bilo jako čudno, ako bi se ne zavesil bojkot na službo, katera se je izpraznila edino le vsled političnega masregelovanja — in naj vladajo v zdravniškem društvu že razmere kakoršne hočejo. Zato pričakujemo v najbližji bodočnosti primerne akcije, od dr. Goestla pa, da za izpraznjeno mesto ne prosi, oziroma če je prosil, da umakne svojo prošnjo takoj.

Skrb za žep. Glede disciplinacije dr. Robide si je vsa javnost na jasnem in jo smatra kot navadno brutalno politično masregelungo. A to še ni vse! Zadeva ima tudi svoje strankarsko ozadje, in Slov. Narod se ni kar meni nič, tebi nič zavzemal za to umazano stvar. Znano je namreč, da so dnevi za dr. Bleiweisa na ljubljanski bolnici šteti. Ima se v kratkem umakniti mlajši in sposobnejši moči, kakor se govori, dr. V. Gregoriču. S tem pa se izprazni mesto primarija za kožne bolezni. Liberalna žlahta ima preskrbeti mnogo svojih ljudij: dr. Bleiweisov sin ima dobiti primarijat medicinskega oddelka, Bleiweisov nečak blaznico, — primarijat kožnega oddelka pa naj pride v roke drugega zdravnika, kateremu manjka vsake posebne klinične izobrazbe že za sedanji posel njegov, absolutne vsake specialistične pa za kožne bolezni. Ta mož pa ima to kvalifikacijo, da sedi v izvrševalnem odboru narodno-napredne stranke, in da je v sorodu z nekim liberalnim deželnim odbornikom. Sedaj je stvar jasna: za starega Bleiweisa treba izdatne liberalne kompenzacije. Če bi mi ne imeli zdravniških moči prve vrste, bi se konečno zadovoljili s tistimi močmi druge, tretje in četrte vrste, s katerimi žlahta operira. Tako pa odločno protestujemo proti vsakemu podobnemu poskusu, in bomo energično posegli vmes. Toliko za danes! Če je to gospodi premalo, najdemo poti in sredstva, da preprečimo vsak nadaljni poskus, to nam smejo verjeti! Liberalnega nepotizma v Slovincih imamo preko glave dovolj — tako da naj si umetno liberalna slovensko-nemška ve-

čina ne domišljuje, da bo po prihodnjih volitvah deželni zbor odobril njihove sinekuristične nake. Zato bomo skrbeli ob času volitev, in naj nas stane še deset disciplinacij.

Slovensko gledališče v Ljubljani je takoj pričetkom letošnje sezone doživelo nekaj, kar ga je oviralo zadnja leta najbolj v razvoju, — imelo je krizo. Take krize so postale že periodične. Skoro se je že dozdevalo, da se jih gledališče ne otrese več. In takorekoč vse te krize so izvirale iz istega kalnega studenca. Povzročale so jih ponajveč spletke in zahrbtnosti. Igralci so bili izigravani proti svojim tovarišem, odborniki dramatičnega društva proti svojim kolegom, del intendantce proti drugemu delu itd. Iz tega so se porajale afere. Človek, ki ni poznal teh zakulisnih rovarstev, si čisto ni mogel razjasniti, odkod in zakaj tako. Letos se je to vendar razkrilo in spletkarstvo vstavilo. Letošnja kriza se je rešila tako, da je vodstvo intendantce prevzel minuli teden g. prof. J u v a n č i č, fin ter izobražen mož. Nadejati se smemo, da se bo letošnja sezona vršila z najboljšim uspehom; kajti ne le da imamo prav dobre igralce in operne moči angažirane — tak material, da ga nima kmalu gledališče v provinci — imamo sedaj tudi zanesljivo in pošteno gledališko vodstvo. Simbol prejšnje intendantce, Krpanova kobila, izgine menda za dogledno dobo!

Na Jesenicah sem doživel sledeče: Kdor hoče priti iz Gorice v Celovec ali v Ljubljano, mora čakati v ponočnem času na jeseniškem kolodvoru dobrih 5 ur in pol, t. j. od polnoči do 5:30 zjutraj. Restavracijo zapro kmalu po polnoči. Potnik je prisiljen poiskati čakalnico — seveda 3. razreda. Te čakalnice ni nikjer najti, ker je spremenjena v restavracijo. Uslužbenici pa neradi odgovarjajo po naše. — Skozi duri 2. razreda zagledam nekaj plebejcev in opravo, ki ne „gre“ v drugi razred. Takoj sem bil na čistem. Vstopim. Sicer jako mala sobica, a nocoj je zadostovala. Ni nas bilo ravno veliko. Vsi zaspimo: v 5 urah in pol se že zbudimo. Nekateri smo čakali za zvezo s Celovcem, drugi za Ljubljano. Mi spimo! Iz spanja nas nekdo prebudi. Mlad človek v železniški uniformi je stal pred mlado gospodično ter zahteval listek. Čemu je šel najprvo ravno k njej, saj ni bila prva pri durih? Gospodična ni bila zmožna nemščine, uslužbenec pa ne slovenščine. Odkrito rečeno, tudi nemščina mu ni šla gladko ta večer; poznal se mu je alkohol. Pomagali smo gospodični iz zadrege, nakar je zahteval listek od vseh. Neka gospa ga je prosila, kdaj da se odpelje v Ljubljano. Odgovoril ji je v nelepem tonu: „Nisem vratar!“ Čez nekoliko časa prikrevsa nazaj. Pove nam, da odide vlak 7 minut pred polu štirih. Bila pa je že 4. ura. Gospa je gledala začudeno — drugi niso razumeli nemščine, vsaj take ne. Jaz tečem za njim in mu povem, da je že 4. ura. „Kaj morem za to, ako ima vlak zamudol!“ je bil odgovor. Revček ni znal čitati voznega reda. Večkrat nas je obiskal, a vsakokrat nam je kako neumno povedal, da smo se morali smejati. Med drugim je dejal, da je ta proga prekratka, na takih progah ne mara več služiti, na kratkih progah je dolgočasno. Jezik ga je izdajal za Tirolca. Ko smo se nadalje vozili proti Celovcu, je hotel kmet, ki je bil z nami, vprašati sprevodnika po neki stvari. Sprevodnik pa se je kratko in jedrnato odrezal: „Konn net slowisch.“ — Gospod urednik, nič čudnega! Zistem je nedolžen. Kmet mora molčati.

Na dež. blaznici je še vedno za portirja blazni Joža. Zdravnika so odpustili, noreca pustili v službi.

Drsališče v Ljubljani in Nemci. Drsališče pod Tivolijem se odpre v zimskem času kakor do zdaj običajno. Nemci so sklenili v svojih društvih, da se ga nihče njihovih članov ne poslužuje, razen pod pogojem, da izda občina dvojezične vstopnice. Drugače pa si poiščejo drug prostor za ta šport.

Novo društvo. Deželna vlada je potrdila pravila „Društva davčnih izterjevalcev (eksekutorjev) na Kranjskem“ s sedežem v Ljubljani.

Nemški Kočevci so od parlamenta in vlade privilegirani; državni zbor jim je naklonil državnozborski mandat, čeravno jih je le 14000;

vlada pa jim je dovolila še višji gimnazij, čeravno bo v 5. razred vstopilo le 10 do 15, v 6. razred 6 do 10, v 7. razred 4 do 7, v osmi razred 2 dijakov.

Železniki. Pri občinskih volitvah zmagala ljudska volja.

Kletarski tečaji. Znano je, da je kletarstvo na Kranjskem v primeru z drugimi, bolj naprednimi, vinogradnimi deželami še na jako nizki stopinji — ter da je nujno potrebno, da se naši vinogradniki z vso resnostjo poprimejo boljšega kletarjenja, ako hočejo pridelavati dobro, okusno in stanovitno vino in z istim s pridelki drugih dežel uspešno konkurirati. Kaj pomaga najlepše grozdje iz najboljšega vinograda, ako iz njega gospodar ne zna pripraviti fino, žlahtno in stanovitno vinsko kapljico? Istotako je znanje umnega kletarstva neobhodno potrebno za vinske trgovce in gostilničarje, ki posredujejo prodajo vina med pridelovalcem in občinstvom in ki lahko iz najboljšega vina najslabše naredijo, ako ž njim pravilno ne ravnaajo. Da se ponudi interesantom prilika, izobraziti se teoretično in praktično v umnem kletarstvu, priredi c. kr. vinarski nadzornik Bohuslav Skalič pri državnih kleti v Novem mestu tekom prihodnjih zimskih mesecev več trodnevni kletarskih tečajev. Kdor se misli enega teh tečajev vdeležiti, mora se pismenim potom ali ustno zglasiti vsaj do 25. novembra t. l. pri c. kr. vinarskem nadzorstvu v Novem mestu. Ker je število udeležencev za vsak tečaj omejeno, priporoča se, da dotičniki prošnje prej ko mogoče vpošljejo. Vsak, kdor bo v tečaj sprejet, bode pravočasno in sicer vsaj eden teden pred pričetkom tečaja, pismenim potom obveščen.

Izborno zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča

ANTON MÜLLER

vinotržec v Domžalah

(Kranjsko).

Odlikovana
v Parizu s častnim
križcem, diplomom in
zlato medaljo.

Patentirana
v 30 državah.

Streha prihodnosti!

Cementna zarezna strešna opeka

iz portland-cementa in peska

Praktična! Lepa!

Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:

Janko Traun

izdelovatelj cementnih na Glincah pri Ljubljani.

Razpošiljanje blaga
na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja
eksportna trdka!

H. Suttner urar Ljubljana

Mestni trg nasproti rotovža, preje v Kranju

priporoča svojo veliko, izborno zalogo finih

švicarskih ur

brilantov, zlatnine in srebrnine v veliki izbiri po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da ga razpošiljam po celem svetu. Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Prosim, zahtevajte veliki novi cenik, ki se pošlje zastonj in poštne prosto. 26-27

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, največjo zalogo mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobni križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI
na Marije Terezije cesti št. 1
in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnotam zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnice, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Le „Zvezdna“ cikorija

iz Prve jugoslovanske tovarne
za kavine surogate v Ljubljani

je pravi slovenski izdelek!